

NOTA VAN BEANTWOORDING
Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020

**Samenvatting van de adviezen op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020 en de beantwoording
door Gedeputeerde Staten,
zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 13 oktober 2015**

567111/686051

Provincie Noord-Holland

Postbus 123

2000 MD Haarlem

www.noord-holland.nl

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	4
2. BEANTWOORDING VAN DE ADVIEZEN	4
2.1 Advies van de Gebiedscommissie Amstel, Gooi en Vechtstreek.....	4
2.2 Advies van de Gebiedscommissie Laag Holland	4
2.3 Advies gemeenten.....	6
2.4 Advies Terrein beherende organisaties	9
2.5 Advies Waterbeheerders	13

1. INLEIDING

Het concept- Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020 is op 3 juli 2015 ter advies toegestuurd aan de gebiedscommissies Laag Holland en Amstel, Gooi & Vechtstreek, Noord-Hollandse gemeenten en andere betrokken partners. Begin september hebben Gedeputeerde Staten (GS) de adviezen van de gebiedscommissies, gemeenten en andere betrokken partners ontvangen. In deze Nota van beantwoording zijn de adviezen samengevat en door GS beantwoord.

2. BEANTWOORDING VAN DE ADVIEZEN

2.1 Advies van de Gebiedscommissie Amstel, Gooi en Vechtstreek

Van de Gebiedscommissie Amstel, Gooi en Vechtstreek hebben wij geen reactie ontvangen op het concept Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020.

2.2 Advies van de Gebiedscommissie Laag Holland

Van de Gebiedscommissie Laag Holland hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: Innovatieprogramma Veen en gebiedsproces Waterland-Oost	Geadviseerd wordt om de tekst en de tabellen over Laag Holland op blz. 31 van het PMG meer op elkaar aan te laten sluiten door 'het gebiedsproces Waterland-Oost' en de 'marktverkenning Innovatie Programma Veen' als studiefaseprojecten aan te merken en in de tabellen op te nemen.	Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) geeft inzicht in de voortgang van de uitvoering van de doelen uit de Agenda Groen die betrekking hebben op: • het realiseren van de NNN-opgave (Natuurnetwerk Nederland), • het realiseren van Natura2000 instandhoudingsdoelen, • het aanleggen van natuurbruggen en natuurverbindingen door de hele provincie, • compenseren van verlies van natuur- en landschapswaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen, • en het toegankelijk maken van de provinciale groenstructuur voor wandelaars, fietsers en waterrecreanten. Het moet hierbij gaan om fysieke maatregelen, gericht op investeringen en niet op beleidsprocessen of beheermaatregelen. Omdat het project 'Gebiedsproces Waterland Oost' bijdraagt aan de doelstelling om het NNN te realiseren, hebben wij het project opgenomen als studiefase project in het PMG (projectcode LH10). Het doel van het Innovatie Programma Veen 2015 – 2020 (IPV) is om innovaties te ontwikkelen om de veenoxidatie in veengebieden (en daarmee gepaard gaande	1. Gebiedsproces Waterland Oost (LH10) is opgenomen als studiefase project in het PMG. 2. De tekst over het Innovatieprogramma Veen is niet opgenomen in de definitieve tekst van het PMG.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
		negatieve gevolgen, waaronder bodemdaling) te beperken en zo mogelijk te voorkomen. Innovaties hebben enerzijds betrekking op drainage-/infiltratietechnieken om in rundveehouderijgebieden hogere waterstanden mogelijk te maken, en anderzijds op alternatieve landbouwkundige benutting van het veenareaal. Tevens zal binnen het toekomstige IPV een systeem van carbon credits worden opgezet. Omdat het IPV niet gaat om fysieke investeringen en in de dekking ervan nog niet is voorzien, wordt dit niet opgenomen in het PMG.	
Opnemen van niet-fysieke projecten in het PMG	Omdat alleen fysieke projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen worden opgenomen in het PMG blijven de niet-fysieke projecten, zoals bijvoorbeeld het programma Betrekken bij Groen, enigszins onderbelicht. In Laag Holland financieren de provincie en de regionale partners een aantal niet-fysieke projecten, zoals Promotie Laag Holland, Boerderijeducatie Laag Holland (jaarlijks meer dan 150 klassen met meer dan 3900 leerlingen!) en een burgerparticipatieproject om bewoners meer bij het landschap te betrekken. Gevraagd wordt om ook over deze projecten te rapporteren in het PMG.	Het PMG bevat fysieke investeringen waarvan de provincie zelf eigenaar of opdrachtgever is. Doel van dit document is om inzicht te verschaffen in en grip te houden op de opgaven die de provincie heeft voor de realisatie van het Natuurnetwerk, N2000/PAS instandhoudingsdoelen, natuurcompensatie, aanleg van natuur- en recreatieve verbindingen. Daarnaast oriënteert de provincie zich op de rol die zij kan spelen bij de instandhouding van biodiversiteit, ook via niet-fysieke ingrepen, zowel binnen als buiten het NNN. Als vervolg op de conferentie Groen Kapitaal en de Verklaring Groen Kapitaal van onze partners, is hiervoor een vervolgaanpak gestart. In het definitieve PMG 2016-2020 is een hoofdstuk toegevoegd 'Op naar het PMG 2017-2021'. In dat hoofdstuk wordt ook ingegaan op de relatie tussen het PMG en Groen Kapitaal. Wij wisselen binnenkort graag een keer van gedachten met de Gebiedscommissie over de manier waarop zij kan en wil bijdragen aan deze vervolgaanpak Groen Kapitaal.	Geen aanpassing.
Groen Kapitaal	De in de Verklaring Groen Kapitaal gedane oproep aan de provincie om meer aandacht te besteden aan het bevorderen van de biodiversiteit is onderdeel geworden van het coalitieakkoord. In het PMG staat echter (nog) geen project, dat hiermee van start gaat (in de vorm van een studiefaseproject). Gevraagd wordt om in de tekst en tabellen van het PMG alsnog duidelijkheid te verschaffen over het Groen Kapitaal.	In het definitieve PMG 2016-2020 is een hoofdstuk toegevoegd 'Op naar het PMG 2017-2021'. In dat hoofdstuk wordt ook ingegaan op de relatie tussen het PMG en Groen Kapitaal. De komende tijd verkent de provincie op vijf thema's waar kansen liggen om vanuit de provinciale rol een echte meerwaarde te bieden. Voor de economie, voor de stad, voor water en klimaat, voor de gezonde leefomgeving en op onze eigen provinciale eigendommen. Dit is een apart traject en valt buiten het PMG, zie de toelichting hiervoor. Mogelijk komen uit het Groen Kapitaal traject projecten voort, die opgenomen kunnen worden in een volgend PMG.	In Hoofdstuk 5 van het definitieve PMG 2016-2020 is de relatie tussen het PMG en Groen Kapitaal weergegeven.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Stimuleren weidevogelhabitats	De gebiedscommissie is verheugd dat de provincie het verbeteren van weidevogelhabitats wil stimuleren in héél Noord-Holland en is gaarne bereid om de expertise die in Laag Holland is opgedaan beschikbaar te stellen en te adviseren over de op te stellen subsidieregeling.	Graag gaan wij in op uw aanbod. Bij de voorbereiding van een UVR zullen we in overleg treden met onze partners in het veld om ervoor te zorgen dat de subsidie zo effectief mogelijk wordt ingezet en de UVR goed aansluit bij wat we van de aanvragers verwachten en wat zij kunnen leveren.	n.v.t.

2.3 Advies gemeenten

Van de gemeenten hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Gemeente Beemster			
N2000	De Instandhouding van de bestaande natuur en ontwikkeling van nieuwe natuur mag geen (negatieve) invloed krijgen op de bestaande activiteiten en nieuwe ontwikkelingen binnen de gemeente Beemster.	Er moet altijd een balans worden gevonden tussen verschillende belangen. Via de PAS zal worden beoordeeld in hoeverre er beperkingen worden opgelegd.	n.v.t.
N2000	De instandhouding en ontwikkelingen van nieuwe natuur mag geen invloed hebben/krijgen op de instandhoudingsverplichting van droogmakerij de Beemster als werelderfgoed.	Wij zien geen verband tussen de (zeer beperkte) uitbreiding van habitattypen in Natura 2000 gebieden en de instandhoudingsverplichting van droogmakerij de Beemster als werelderfgoed.	n.v.t.
Recreatieve verbindingen naar de Eilandspolder	Indien er subsidiemogelijkheden zijn voor recreatieve verbindingen vanuit de gemeente Beemster naar de Eilandspolder, dan wil de gemeente Beemster hierover worden geïnformeerd.	De provincie heeft een aparte Uitvoeringsregeling voor recreatieve verbindingen. De regeling en bijbehorende subsidieplafonds zijn te vinden op: http://product.sduconnect.nl/product.xml?view=product&account_id=214&product_collection_id=741&lokettype=10&view=product&product_id=11435&top10=1&smartags=0&navigation=list	n.v.t.
N2000/PAS Eilandspolder	Gevraagd wordt waarom in het concept-PMG bij 2.1.2. en bij 4.2.6. (Natura 2000 PAS) het Natura 2000 gebied de Eilandspolder geen gelden vrijgemaakt worden voor de instandhouding van dit Natura 2000 gebied.	Voor Eilandspolder zijn de PAS maatregelen al in 2012 gefinancierd- en inmiddels grotendeels ook uitgevoerd (alleen de jaarlijkse extra beheermaatregelen worden uiteraard ook jaarlijks blijvend uitgevoerd tot 2018). Verder hoeven er in Eilandspolder geen acties te worden uitgevoerd die geld kosten, behalve onderzoek. Dat onderzoek gaat over heel Laag Holland en deze onderzoekskosten zijn (nog) niet in het PMG opgenomen.	Geen aanpassing.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Stelling van Amsterdam	Gevraagd wordt waarom er alleen activiteiten worden ontwikkeld bij het gedeelte van de Stelling van Amsterdam in project AGV40 (paragraaf 3.2 (gebiedsprogramma's) op blz. 23 van het concept-PMG), omdat ook op andere plekken het bezoek aan de stelling gestimuleerd kan worden (de stelling die ligt in de Westbeemster).	De Stelling van Amsterdam heeft een eigen Uitvoeringsprogramma 2014-2016. Op verschillende manieren wordt hierbinnen het bezoek aan de stelling gestimuleerd. Ook heeft de Stelling een samenwerking met het Werelderfgoed Grachtengordel en Droogmakerij de Beemster.	Geen aanpassing.
Gemeente Bloemendaal			
Provinciale plannen binnen de gemeente	De wethouder vindt het een mooi plan en ziet uit naar een voorspoedige realisatie van de diverse groene projecten in Noord-Holland. De gemeente Bloemendaal is ook benieuwd naar andere provinciale plannen binnen de gemeente zoals het Natura 2000 beheerplan, faunabeheerplan en de uitvoering van de PAS maatregelen.	De provincie is verantwoordelijk voor het Natura 2000 beheerplan waaronder de lijst met PAS-maatregelen. Het faunabeheerplan is de verantwoordelijkheid van de Faunabeheereenheid Noord-Holland. Wij moeten wel goedkeuring verlenen aan een dergelijk plan. Voor de uitvoering van de PAS-maatregelen zijn de terrein-beherende organisaties verantwoordelijk. Wij hebben al aangegeven bereid te zijn om mee te werken aan een bijeenkomst in de raad waarbij de diverse plannen worden toegelicht in hun onderlinge samenhang.	n.v.t.
Gemeente Edam-Volendam			
	De gemeente stemt in met het concept-PMG 2016-2020. Met name het feit dat in het PMG aangegeven wordt dat de provincie zich wil inzetten voor een optimale inpassing in het landschap van de dijkversterking Hoorn-Amsterdam en het benutten van kansen daarbij voor natuur en recreatie, wordt door de gemeente zeer gewaardeerd.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude			
NNN Houtrakpolder (KL22)	Met instemming stelt de gemeente vast dat het voornemen om in een deel van de Houtrakpolder natuurontwikkeling plaats te laten hebben, nu wordt geconcretiseerd.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
Recreatieve routes Houtrakpolder	In het algemeen valt op dat de aandacht die uitgaat naar de Gooi en Vechtstreek niet wordt geëvenaard door dezelfde aandacht voor het Metropolitane landschap aan de westkant van Amsterdam. In het bijzonder de totstandkoming van een fietsroute vanuit de zogenaamde Brettenzone via het recreatiegebied Spaarnwoude richting de kust, zou daarin	Voor de Houtrakpolder is een project- en stuurgroep opgericht waar de gemeente ook zitting in heeft. Andere leden zijn Staatsbosbeheer, Afvalzorg N.V. en de provincie Noord-Holland (de provincie Noord-Holland neemt alleen deel aan de projectgroep). In de projectgroep wordt op dit moment gezamenlijk het inrichtingsplan voor de Houtrakpolder ontwikkeld. Recreatieve routes en de op elkaar inwerkende ontwikkelingen op het gebied van natuur en recreatie zijn hier	n.v.t.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
	beter uitgelicht kunnen worden. De mogelijke verdwijning van de fietsbrug bij Halfweg tussen de Brettenzone en de Houtrak wordt in dat verband ongewenst en zorgelijk gevonden. De veelzijdige duin- en natuurgebieden kunnen beter bereikbaar en zichtbaar worden gemaakt. Ook het strand wordt via bedoelde route beter bereikbaar. Het moderniseren van de Houtrakpolder door deze landschappelijk op enkele plekken aan te passen en daarmee tegemoet te komen aan de wensen van de hedendaagse recreant, kan ook daarbij worden betrokken. Gevraagd wordt om hieraan in de vervolgprocedure aandacht te schenken.	een onderdeel van. De provincie zal uw overwegingen dan ook meenemen in dit vervolgproces.	
Natuur en recreatie ontwikkelingen Noordzeekanaalgebied	Geconstateerd wordt dat in het Noordzeekanaalgebied een aantal ontwikkelingen op het gebied van natuur en recreatie op elkaar inwerken, zoals bijvoorbeeld het Groene Schip en de inrichting daarvan, landschappelijke aanpassing van de Houtrakpolder en de landschappelijke en recreatieve verbindingen met Velsen en de Brettenzone. Gevraagd wordt om over deze verbanden met de provincie van gedachten wisselen.	Zie bovenstaand antwoord op de reactie inzake recreatieve routes – Houtrakpolder.	n.v.t.
Gemeente Uithoorn			
	De gemeente heeft geen opmerkingen op het concept PMG.		n.v.t.
Gemeente Waterland			
Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: Innovatieprogramma Veen en gebiedsproces Waterland-Oost	In de paragraaf over Laag-Holland (bladzijde 31 van het concept-PMG) worden de projecten over het gebiedsproces Waterland -oost en de marktverkenning Innovatie Programma veen beschreven. Beide projecten komen als studiefaseprojecten niet terug in de tabellen. Gevraagd wordt om deze projecten ook in de tabellen op te nemen.	Zie het antwoord op de vraag 'Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: Innovatieprogramma Veen en gebiedsproces Waterland-Oost' in onder 2.2 'Advies Gebiedscommissie Laag Holland'.	1. Gebiedsproces Waterland Oost (LH10) is opgenomen als studiefase project in het PMG. 2. De tekst over het Innovatieprogramma Veen is niet opgenomen in de definitieve tekst

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
			van het PMG.
Gebiedsproces Waterland-Oost	In hoofdstuk 3.2.7. Laag Holland staat o.a.: <i>‘Met het bijbehorende gebiedsprogramma worden een aantal initiatieven in gang gezet om die toekomstrichting te ondersteunen, zoals bijv.....een plan van aanpak voor het vergroten van de NNN ten oosten van het Goudriaankanaal in Waterland-Oost’</i> . Gevraagd wordt waarom er geen geld voor dit initiatief is opgenomen in het PMG.	Het project NNN Waterland Oost verkeert nog in het beginstadium. Hierbij wordt de begrenzing van de NNN gesaldeerd: tegenover nieuwe begrenzingen staat ook een verkleining van het NNN elders. Per saldo zal het (waarschijnlijk) alleen gaan om proceskosten. Vanwege het feit dat het project nog in het beginstadium verkeert, is er nog geen zicht op vervolgcosten en is het niet opgenomen in het PMG.	Gebiedsproces Waterland Oost (LH10) is opgenomen als studiefase project in het PMG.
Innovatieprogramma Veen	In hoofdstuk 3.2.7. Laag Holland staat o.a.: <i>‘Er is een Plan van Aanpak voor een Innovatie Programma Veen opgesteld’</i> . Gevraagd waarom er geen geld voor dit initiatief is opgenomen in het PMG	Zie het antwoord op de vraag ‘Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: Innovatieprogramma Veen en gebiedsproces Waterland-Oost’ in onder 2.2 ‘Advies Gebiedscommissie Laag Holland’. Hoe de financiering van het IPV zelf eruit zal komen te zien, is nog onbekend. Veel Laag Holland-projecten worden gefinancierd uit de Uitvoeringsregeling Groen, onderdeel Laag-Holland. Het opstellen van het plan van aanpak (afgerond) en de marktverkenning (loopt) zijn gefinancierd uit Laag-Holland-middelen (provincie en partners samen, uitvoeringsregeling Groen onderdeel Laag-Holland).	De tekst over het Innovatieprogramma Veen is niet opgenomen in de definitieve tekst van het PMG.

2.4 Advies Terrein beherende organisaties

Van de Terrein beherende organisaties hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Landschap Noord-Holland			
Beheervergoedingen NNN	Landschap Noord-Holland deelt de ambitie van de provincie om een groen, aantrekkelijk en toegankelijk Noord-Holland voor de toekomst te waarborgen. Zij kunnen zich ook goed vinden in de ambitie om het NNN veilig te stellen en duurzaam te kunnen beheren. Hierbij wordt aandacht gevraagd voor de beheervergoedingen die weinig toereikend zijn om het NNN duurzaam te kunnen blijven beheren.	Kosten van natuurbeheer zijn landelijk gestandaardiseerd in overleg met alle natuurbeheerders. De hoogte van die kosten wordt jaarlijks aangepast aan prijsontwikkelingen. Gestandaardiseerde handelingen en materialen nodig voor elk beheertype worden periodiek geëvalueerd. In een landelijk overleg is bepaald dat de subsidie 75% van de kosten betreft, met een prijsindexering. Het is een expliciete keuze om 75% van de kosten te subsidiëren.	n.v.t.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Subsidie voor functiewijziging	Op bladzijde 8 van het concept PMG staat onder 'Subsidie voor functiewijziging': " <i>De subsidie kan maximaal 85% van de waarde van de landbouwgrond bedragen</i> ". Aangegeven wordt dat als de mogelijkheid tot agrarische productie mogelijk blijft, ook minder subsidie mogelijk kan zijn. Deze toevoeging roept vragen op, zoals bijvoorbeeld hoe toetsing plaatsvindt, en wat er gebeurt bij verandering van ambitie waardoor wellicht geen agrarische productie meer mogelijk is (bijvoorbeeld grasland naar moeras).	Bepalend voor de subsidie functiewijziging is de taxatie van de huidige waarde in agrarisch grondgebruik en de taxatie van de waarde na functiewijziging. Dat verschil is in principe de subsidie, echter nooit meer dan 85% van de agrarische waarde. Als agrarisch medegebruik voor het natuurdoel gewenst is en daarom blijft bestaan, zal dit doorwerken in de taxatie van de grondwaarde na functiewijziging. Verwezen wordt naar de situatie op termijn dat doelstellingen met natuurbeheer veranderen en de waarde van natuurgrond voor de wijziging hoger is dan de waarde na die wijziging. In dit geval is er geen sprake van een functiewijziging (natuur blijft natuur) maar van een wijziging natuurdoel. Voor een dergelijke wijziging bestaat geen regeling.	n.v.t.
Natuurmonumenten			
NNN	Er wordt een (tweeledige) kanttekening gemaakt bij de haalbaarheid van de provinciale NNN ambitie. Ten eerste omdat er op termijn een provinciaal financieringstekort zal optreden ('vanaf 2022'), dit nog afgezien van de beoogde eigen bijdrage van eindbeheerders. Ten tweede geeft het concept PMG geen uitsluitsel over inzet van (provinciale) capaciteit. Ofwel, aankomende jaren zullen alle zeilen moeten worden bijgezet om de ambitie daadwerkelijk te kunnen verwezenlijken (capaciteit én instrumentarium), en voor de middellange termijn zal aanvullende financiering beschikbaar moeten komen.	Wij streven ernaar het NNN te realiseren in 2027. Om dit te bereiken willen we tenminste 250 hectare per jaar realiseren. Hiervoor zijn de benodigde middelen beschikbaar. In het PMG wordt in beeld gebracht waar de opgaven liggen voor NNN-realiseatie en welke strategie mogelijk is om de realisatie van het NNN wezenlijk te versnellen ('Actieplan 250'). Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de oproep van de partners in het veld om het NNN af te ronden en de regie op de uitvoering te versterken.	n.v.t.
Financiën	Het hoofdstuk 'Financiën' verdient een nog wat inzichtelijker uitwerking van de verschillende dekkingsbronnen en herkomst van de respectievelijke middelen van die bronnen over de jaren.	Ten aanzien van de dekkingsbronnen (tweede alinea van Hoofdstuk 4) hebben wij aangegeven wat de herkomst van deze middelen is. Ten aanzien van de vragen over de bestemmingsreserve (paragraaf 4.1) hebben wij in de tekst enkele aanpassingen gedaan.	Tekstuele aanpassingen en aanvullingen.
Opzet en vormgeving PMG	De incorporatie van andere projecten/programma's (zoals Natuurcompensatie en Groene Uitweg) in het PMG 2016-2020 leidt tot een geheel dat zich niet eenvoudig laat vergelijken met de totaal-projectentabel van het vorige	Gekozen is voor een andere opzet omdat we naar een programmatischer PMG willen. Hiermee streven er ernaar dat het PMG steeds inzichtelijker en toegankelijker wordt.	Geen aanpassing.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
	Programma Groen. Gevraagd wordt of een dergelijke tabel alsnog kan worden toegevoegd.		
Natura 2000/PAS	Aandacht wordt gevraagd voor de voortgang van uitvoering van N2000/PAS-maatregelen/projecten. In het concept PMG staat dat deze projecten eind 2015 zullen starten. Dat is in ieder geval niet realistisch voor de projecten van Natuurmonumenten. Bovendien zijn de N2000-beheerplannen nog niet afgerond, en deze beheerplannen zijn wel noodzakelijk voor de vergunningverlening (i.v.m. Natuurbeschermingswet). Gevraagd wordt om voldoende capaciteit en snelle(re) voortgang van zowel N2000-beheerplan- als PAS-projecten om verdere vertraging te voorkomen.	Wij delen uw mening dat het van belang is om zo spoedig mogelijk tot uitvoering van de N2000/PAS-maatregelen te komen. Wij werken hier hard aan, in samenwerking met (onder andere) uw organisatie. Wij zijn daarnaast voornemens extra capaciteit vrij te maken voor het programmamanagement van de PAS. Dit zal naar verwachting in oktober 2015 effectief worden.	n.v.t.
Staatsbosbeheer			
Opzet en vormgeving PMG	Complimenten voor de ontwikkeling van het PMG als dit instrument om de voortgang van de Agenda Groen te monitoren. Qua opzet en vormgeving (overzicht financiën en projecten) kan het PMG nog wel verbeterd worden, maar lijkt meer iets voor een volgende plan.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	In het definitieve PMG 2016-2020 is een hoofdstuk toegevoegd 'Op naar het PMG 2017-2021'.
PWN			
NNN voortgangskaart	Diverse locaties staan ten onrechte als verworven en ingericht op de voortgangskaart.	De voortgangskaart wordt in overleg met de beheerder opgesteld. Dat is vorig jaar gebeurd en zal dit jaar weer gebeuren. De door de beheerder geconstateerde onjuistheden zullen in gezamenlijk overleg worden verbeterd. Hiervoor zal ambtelijk een afspraak worden gemaakt.	n.v.t.
Subsidie via de Lijst Subsidies buiten uitvoeringsregeling/PAS	PAS-projecten dienen onder de Lijst Subsidies buiten uitvoeringsregeling te vallen en niet onder de uitvoeringsregeling Groen i.v.m. in praktijk onwerkbare termijnen subsidie/vergunningen in deze regeling waardoor knelpunten ontstaan in de uitvoering. Tenzij de voorwaarden uit de uitvoeringsregeling onder artikel 3.2 en 4.2 niet van toepassing zijn op PAS.	PAS-projecten zullen via een aparte regeling (niet de Uitvoeringsregeling Groen) worden gesubsidieerd. Termijnen en vergunningen uit Uitvoeringsregeling Groen zullen dan ook niet van toepassing zijn.	n.v.t.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: Zanderij Castricum	In de projectentabel ontbreekt pachtvrij maken en inrichten van de NNN percelen in Zanderij bij Castricum.	Het project Zanderij Castricum omvat het realiseren van 5,5 hectare NNN. Dit past binnen de projectcriteria van het PMG. Daarom is het project Zanderij Castricum als nieuw project opgenomen in het PMG (projectcode KL38).	Zanderij Castricum (KL38) is opgenomen als project in het PMG.
Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: Waterrijk (Egmond)	In de projectentabel ontbreekt inrichten ca. 2,5 hectare land bij Waterrijk (Egmond) dat per 2016 uit de pachtvrij komt. Geschatte inrichtingskosten € 40.000.	Het project Waterrijk omvat het realiseren van 2,5 hectare NNN. Dit past binnen de projectcriteria van het PMG. Daarom is het project Waterrijk als onderdeel van het project zanderij Castricum als nieuw project opgenomen in het PMG (projectcode KL38). In de projectentabel is het inrichten ca. 2,8 hectare land bij Waterrijk (Egmond) dat per 2016 pachtvrij wordt, gekoppeld aan het project Zanderij Castricum, omdat de uitvoering door PWN tegelijkertijd zal worden uitgevoerd. Dit project was onderdeel van het project Binnenduinrand Egmond.	Waterrijk is opgenomen als project in het PMG, als onderdeel van het project zanderij Castricum
Uitvoeringsregeling Groen	1.3.3 Uitvoeringsregeling Groen (Subsidieregeling) - Voorgesteld wordt de PAS-maatregelen voor de komende periode 'gewoon' op te nemen in de projecten buiten de uitvoeringsregeling, voor het volledige bedrag per natuurbeheerder. - Er zullen waarschijnlijk niet veel aanvragen onder de huidige Uitvoeringsregeling zijn gehonoreerd afgelopen jaar vanwege de beperkingen uit artikel 3.2 en 4.2. Door PWN is 1 ingediend project gehonoreerd; dit kon eigenlijk ook nauwelijks tijdig binnen deze regeling worden uitgevoerd. Hierover is met de Provincie gecorrespondeerd (project Koevlak). De regeling is mogelijk ook beperkend voor de Provincie zelf om flexibel te kunnen inspelen op projecten door derden.	PAS-projecten zullen via een aparte regeling (niet de Uitvoeringsregeling Groen) worden gesubsidieerd. Termijnen en vergunningen uit de Uitvoeringsregeling Groen zullen dan ook niet van toepassing zijn. Het is niet het voornemen om de beperkingen uit artikel 3.2 en 4.2 op te nemen in de regeling voor de PAS-maatregelen.	n.v.t.
NNN	Gevraagd wordt of de nieuwe NNN voortgangkaart nog in conceptvorm langskomt bij de beheerders, in de huidige kaart zitten erg veel fouten.	De voortgangkaart wordt in overleg met de beheerder opgesteld. Dat is vorig jaar gebeurd en zal dit jaar weer gebeuren. De door de beheerder geconstateerde fouten zullen in gezamenlijk overleg worden verbeterd. Hiervoor zal ambtelijk een afspraak worden gemaakt.	n.v.t.
Verbindend groen	Het NHD is onderdeel van NNN, maar wordt op de oost-west lijn meerdere keren doorsneden en onderbroken. PWN maakt zich zorgen over de N/Z verbindingen tussen en binnen	In overleg met PWN zal gekeken worden hoe deze verbindingen kunnen worden versterkt. Wanneer dit leidt tot nieuwe projecten, zullen die in het volgende PMG of Natuurbeheerplan opgenomen worden.	n.v.t.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
	N2000 terreinen. Met name bij Egmond aan Zee bevindt zich een knelpunt door de zeer smalle verbinding daar. Ook de strook langs de Reijndersweg is geen N2000 meer. Het verschaffen en creëren van verbindingen voor de soorten die zich slechts moeizaam (sommige planten en insecten bijvoorbeeld) via bestaand habitat kunnen verplaatsen, zou nog sterker onderdeel moeten zijn van Programma Groen.		
Uitvoeringsregeling Groen	Er zullen naar verwachting weinig TOP's en recreatieve verbindingen worden gerealiseerd als de regeling ongewijzigd blijft.	Het signaal van PWN dat de eis dat de vergunningen verleend moeten zijn vertragend en hinderlijk werkt, is begrijpelijk. Deze eis vergroot echter de kans dat een project daadwerkelijk wordt uitgevoerd. In het verleden voldeed het om aan te tonen dat de vergunningen waren aangevraagd. Toen werd subsidie verleend terwijl nog bezwaar en beroep kon worden gemaakt tegen het project tot aan de Raad van State toe. Een langdurig traject met als mogelijk resultaat dat het hele project uiteindelijk niet meer werd uitgevoerd. De verleende subsidie moest dan worden teruggevorderd. Met deze voorwaarde wordt dit voorkomen.	n.v.t.
Natura2000/ PAS	Het project Natura2000 NHD mist, alleen de PAS wordt maar genoemd. Dit project loopt nu, het beheerplan wordt geschreven en het gebied is inmiddels aangewezen.	N2000 NHD is in voorbereiding (Beheerplan). Op dit moment is nog niet duidelijk wat daar bovenop de PAS moet worden uitgevoerd. Te zijner tijd zal Natura2000 Noordhollands Duinreservaat als project worden toegevoegd aan het PMG.	Geen aanpassing.

2.5 Advies Waterbeheerders

Van de waterbeheerders hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Hoogheemraadschap van Rijnland			
Koppeling met waterprojecten	De wens wordt uitgesproken om als organisatie aan te sluiten bij het PMG 2017-2021. Rijnland kent verschillende projecten waarbij wordt ingezet op ontwikkeling van aantrekkelijk en functioneel groen en de stimulering van flora en fauna. Een aantal van deze projecten bevindt zich in de provincie Noord-Holland, zoals de realisatie van een	Dit onderschrijven wij. Voor het PMG 2017-2021 zullen wij ook kijken naar een betere koppeling met waterprojecten om doelen uit de Agenda Groen te realiseren. Daarnaast oriënteert de provincie zich op de rol die zij kan spelen bij de instandhouding van biodiversiteit buiten het NNN. Als vervolg op de conferentie en de Verklaring Groen Kapitaal van onze partners is hiervoor een vervolgaanpak gestart. Hierbij worden de projecten waarvan de provincie zelf geen eigenaar is,	n.v.t.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
	waterberging in de Haarlemmermeerpolder en projecten op gebied van schoon water in de Groene As. Bovendien was Rijnland in februari van dit jaar een van de ondertekenaars van de Verklaring Groen Kapitaal Noord-Holland 2015. De wens wordt uitgesproken om tot een samenwerking te komen waarin onze groene en duurzame ambities voor de komende jaren gebundeld kunnen worden. In het najaar van 2015 initieert Rijnland een verkennend gesprek hiertoe.	meegenomen in de analyse. De komende tijd verkent de provincie op vijf thema's waar kansen liggen om vanuit de provinciale rol een echte meerwaarde te bieden. Voor de economie, voor de stad, voor water en klimaat, voor de gezonde leefomgeving en op ons eigen provinciale grondgebied. Dit is een apart traject en valt buiten het PMG. Mogelijk komen uit het Groen Kapitaal traject projecten voort, die opgenomen kunnen worden in een volgend PMG.	
Rijkswaterstaat			
	Over de hele linie geeft het document een goed overzicht van de ambities van de provincie. Deze kunnen de ambities van RWS raken. In o.m. de gebiedscommissie AGV kan dan tot afstemming worden gekomen. Het document geeft goed inzicht op welke ambities dit kan. Rijkswaterstaat kijkt uit naar een constructieve samenwerking op grond van o.a. dit programma.	Wij danken u voor uw reactie en wij werken graag verder met u samen aan de realisatie van het PMG.	
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier			
Koppeling met waterprojecten	In het kader van het Waterprogramma van HHNK hebben verschillende organisaties in bouwteams samengewerkt aan de onderwerpen die door de omgeving als belangrijk werden ervaren, en waarbij een belang speelt vanuit meerdere organisaties. Eén van de bouwstenen die hieruit naar voren kwam is de bouwsteen 'Natuur als oplossing voor (extra) veiligheid'. In het kader van deze bouwsteen wordt verkend welke koppelkansen er liggen tussen de waterbelangen en natuurbelangen. Projecten die hieruit voort komen kunnen wellicht worden gebruikt voor het PMG.	Wij vinden dit een goed initiatief. Zie verder bovenstaand antwoord op de vraag van het Hoogheemraadschap van Rijnland rond 'Koppeling met waterprojecten'.	n.v.t.
Kaderrichtlijn Water	De inspanningsverplichting van de provincie ten aanzien van internationale doelen, waaronder de Kaderrichtlijn Water (KRW) is nog onvoldoende terug te zien in de doelen, projecten en gebiedsprogramma's van het PMG.	Het PMG kan inderdaad op dit punt worden versterkt. Het huidige programma geeft een goed projectenoverzicht; doel is om het volgend PMG meer als sturingsinstrument in te zetten. In het definitieve PMG 2016-2020 is een hoofdstuk toegevoegd 'Op naar het PMG 2017-2021' waarin dit traject wordt toegelicht.	In het definitieve PMG 2016-2020 is een hoofdstuk toegevoegd 'Op naar het PMG 2017-

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
		Onderdeel van dit traject vormt ook het onderzoeken of projecten uit andere beleidsvelden zoals water/KRW in het PMG kunnen worden opgenomen.	2021'.
Groen Kapitaal, Uitvoeringsregeling Groen	Een vitaal onderdeel van de 'Verklaring Groen Kapitaal Noord-Holland 2015' is de oproep aan het provinciaal bestuur een stimuleringsprogramma biodiversiteit op te stellen. In het concept PMG wordt geen invulling gegeven aan deze oproep. Verzocht wordt om in het PMG voor te sorteren op een stimuleringsprogramma biodiversiteit. Gevraagd wordt om een nieuw artikel toe te voegen aan de Uitvoeringsregeling Groen, zodat toekomstige initiatieven, zoals bedoeld met de artikelen 2.1 en 2.2 van de Verklaring Groen Kapitaal, vanuit de provincie financieel kunnen worden ondersteund.	Het PMG bevat fysieke investeringen waarvan de provincie zelf eigenaar of opdrachtgever is. Doel van het PMG is o.m. om inzicht te verschaffen in en grip te houden op de opgaven die de provincie heeft voor de realisatie van het NNN. Daarnaast oriënteert de provincie zich op de rol die zij kan spelen bij de instandhouding van biodiversiteit buiten het Natuurnetwerk. Als vervolg op de conferentie en de Verklaring Groen Kapitaal van onze partners is hiervoor een vervolgaanpak gestart. Wij zijn over de mogelijkheden om hier vorm aan te geven reeds ambtelijk met u in gesprek.	Geen aanpassing.
Uitvoeringsregeling Groen	In de eerste KRW periode heeft HHNK met financiële steun vanuit de provincie een groot aantal vismigratiekelpunten kunnen oplossen. Gevraagd wordt om middels de Uitvoeringsregeling Groen ruimte te bieden voor het oplossen van vismigratiekelpunten in de tweede KRW periode (2016-2021).	De provincie had in de vorige Waterplan-periode een budget beschikbaar voor integrale waterprojecten, waaruit projecten van waterschappen konden worden gefinancierd als deze ook provinciale doelen dienden. Dat budget is volledig uitgeput. De Uitvoeringsregeling Groen gaat over Natuurverbindingen (Ecologische Verbindingszones), verbetering van recreatieve verbindingen, Toeristische Overstappunten en Laag Holland. Vispassages vallen niet onder ecologische verbindingszones. De Uitvoeringsregeling Groen biedt geen ruimte voor vismigratiekelpunten.	n.v.t.
Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: Markermeerdijken	Verzocht wordt om het project dijkversterking Markermeerdijken op te nemen in subparagraaf 3.1.4 'Natuurcompensatie'. In het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) worden de waterkeringen hier versterkt. De provincie Noord-Holland is hier ook bij betrokken. Voor het project is reeds een vrij nauwkeurige inschatting gemaakt van de benodigde natuurcompensatie in Laag Holland.	Het project Markermeerdijken is reeds opgenomen in het PMG (Dijkversterking Hoorn Amsterdam, projectcode LH08). Daarbij zijn de projectdoelstellingen genoemd: · het realiseren van de NNN-opgave (Natuurnetwerk Nederland), · het toegankelijk maken van de provinciale groenstructuur voor wandelaars, fietsers en waterrecreanten. Met andere woorden, met het project wordt ook beoogd de natuurwaarden in het Markermeer en de omgeving van de dijk te verbeteren. Wij zullen het compenseren van verlies van natuur- en landschapswaarden bij	Natuurcompensatie wordt als projectdoel toegevoegd.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
		ruimtelijke ontwikkelingen als projectdoel toevoegen, als zijnde één van de projectdoelen.	
Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: Saenegheest	Verzocht wordt om het project 'Saenegheest' op te nemen bij de projecten in de realisatiefase (en ook onder financiën). Dit project behelst de ontwikkeling van 20 hectare natuur, onderdeel van Natuurnetwerk Nederland, gecombineerd met waterberging en recreatieve verbindingen. HHNK is hiervan de trekker. De subsidie voor dit project is reeds door de provincie aan HHNK toegekend, in een gezamenlijke beschikking met drie andere projecten.	Project Saenegheest is een waterbergingsproject dat in uitvoering is en geen beslag meer legt op de provinciale gelden. Daarom is dit niet meer zichtbaar in het PMG.	Geen aanpassing.
Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: 'Ijsbaan Wognum'	Verzocht wordt om het project 'Ijsbaan Wognum' op te nemen in het PMG. Het project is in september 2014 gerealiseerd.	Dit project is reeds gerealiseerd. Wij nemen het project daarom niet op in het PMG.	Geen aanpassing.
Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: Innovatieprogramma Veen en gebiedsproces Waterland-Oost	Verzocht wordt om de projecten Innovatieprogramma Veen en gebiedsproces Waterland-Oost op te nemen in het PMG.	Zie het antwoord op de vraag 'Toevoegen van projecten aan de projectenlijst van het PMG: Innovatieprogramma Veen en gebiedsproces Waterland-Oost' in onder 2.2 'Advies Gebiedscommissie Laag Holland'.	1. Gebiedsproces Waterland Oost (LH10) is opgenomen als studiefase project in het PMG. 2. De tekst over het Innovatieprogramma Veen is uit de tekst van het PMG gehaald.
Zijperzeedijk	Op pagina 30, subparagraaf 3.2.5 Groen in de Kop, wordt het project 'Zijperzeedijk' benoemd. Bij dit project wordt vermeld dat bij de Zijperzeedijk een waterberging wordt aangelegd. Door HHNK is in het kader van de ontwikkeling Zijperzeedijk reeds een gebied voor waterberging gerealiseerd. Voor zover bij HHNK bekend bestaat het vervolgetraject hoofdzakelijk uit de ontwikkeling van natuur	Wij zullen de tekst aanpassen in 'Hier is een waterberging gerealiseerd door het Hoogheemraadschap'.	Aanpassing zin bij de omschrijving van het project NHN19 'Zijperzeedijk'

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
	en compensatienatuur en niet uit waterberging. Verzocht wordt om dit aan te passen.		
Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht			
PAS	Bij de beschrijving van Natura2000/PAS in paragraaf 4.2.6 ontbreekt een concrete projectenlijst en de planning voor besteding van gelden loopt niet verder dan kalenderjaar 2016. Terwijl deze Natura2000 PAS projecten waar AGV verantwoordelijk voor is niet voor 2016 zullen starten en het onwaarschijnlijk is dat ze hetzelfde jaar worden afgerond. Het gaat om grote bedragen (ruim 7 miljoen verdeeld over 2 jaar) voor meerdere projecten en gebiedspartners. In vergelijking met de andere ramingen in paragraaf 4.2 is het detail niveau voor Natura2000 PAS projecten veel lager. Terwijl AGV een aantal belangrijke PAS projecten heeft en behoefte heeft aan garantie voor financiering van deze PAS projecten. Deze garantie komt onvoldoende in dit ontwerp meerjarenprogramma Groen naar voren.	Omdat de maatregelenpakketten nog niet volledig zijn vastgesteld, is er dit PMG voor gekozen om voor Natura 2000- en PAS-maatregelenpakketten een hoger detailniveau te kiezen dan de overige projecten. In een volgend PMG 2017-2021 zullen wij deze maatregelenpakketten gedetailleerd opnemen in het PMG.	Geen aanpassing.
Keetpoortsluis	In het meerjarenprogramma Groen geeft de provincie aan AGV als trekker voor de "keetpoortsluis" te zien en de provincie reserveert 525.000,- voor dit project. Hierbij plaatst AGV de opmerking dat over de voorwaarden waaronder dit kan nog nadere (financiële) afspraken gemaakt moeten worden.	Op voordracht van de gebiedscommissie Amstel, Gooi en Vechtstreek, waarin ook het Hoogheemraadschap AGV bestuurlijk is vertegenwoordigd, is het project 'Keetpoortsluis' als onderdeel van het Programma de Groene Uitweg, geplaatst in het PMG. Dit met een 70% bijdrage vanuit de FES-middelen voor de Groene Uitweg, momenteel geraamd op € 525.000,-. U geeft aan dat over de voorwaarden waaronder dit project tot uitvoering gebracht kan worden nog nadere (financiële) afspraken gemaakt moeten worden. Wij zullen met u in overleg treden over deze afspraken. Dat doen we, hetzij als afzonderlijk project in het Programma de Groene Uitweg, hetzij binnen de kaders van de verdere uitwerking van het programma Naarden buiten de Vesting.	Geen aanpassing.